

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 3. jula 2023. godine
Br. ref.: MK 2229/23

PODUDARNO MIŠLJENJE

sudija

RADOMIR LABAN

u

slučaju br. KI55/22

Podnosilac

Saša Spasić

Ocena ustavnosti rešenja [2022:19820] Osnovnog suda u Uroševcu od 17. maja 2022. godine i rešenja [Pn1. br. 704/2022] Apelacionog suda Kosova od 31. maja 2022. godine

Iskazujući na početku svoje poštovanje i saglasnost sa mišljenjem većine sudija da rešenje [Pn1. br. 704/2022] Apelacionog suda Kosova od 31. maja 2022. godine nije u saglasnosti sa stavom 4. člana 29. [Pravo na Slobodu i Sigurnost] Ustava, u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP). Ja kao sudija Ustavnog Suda smatram da postoji jedna povreda ustavom zagwarantovanih ljudskih prava koja je učinjena podnosiocu zahteva a koja se odnosi na povredom prava podnosioca zahteva zagwarantovanih člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP, koju ću u daljem tekstu pokušati da obrazložim.

Ja kao sudija se slažem sa činjeničnim stanjem kako je izneto i predstavljeno u presudi i isto činjenično stanje prihvatam kao tačno. Takođe slažem sa načinom kako su navodi podnosioca izneti i predstavljeni u presudi sem navoda o povredi člana 31 Ustava. Međutim Ja se delimično ne slažem sa pravnom analizom iznesenom u presudi kao i sa dispozitivom presude.

Zbog gore navedenog, a u skladu sa Pravilima 62 i 63 Poslovnika o radu Ustavnog Suda ja ću pismeno izložiti Moje podudarno mišljenje. Ja ću u cilju što lakšeg i jasnijeg praćenja obrazlaganja Moga podudarnog mišljenja objasniti **(I)** Što se tiče navoda podnosioca u vezi povrede zagwarantovanih prava iz stavom 4. člana 29. [Pravo na Slobodu i Sigurnost] Ustava, u

vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP; **(II)** Što se tiče navoda podnosioca u vezi povrede zagaranovanih prava iz člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi za članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP; **(III)** Što se tiče zahteva za privremenu meru; **(IV)** Zaključak u vezi sa navodnim povredama prava podnosioca zahteva.

(I) Što se tiče navoda podnosioca u vezi povrede zagaranovanih prava iz stavom 4. člana 29. [Pravo na Slobodu i Sigurnost] Ustava, u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP)

1. U vezi ovih navoda ja se delimično slažem sa stavom većine i smatram da rešenje [Pn1. br. 704/2022] Apelacionog suda Kosova od 31. maja 2022. godine nije u saglasnosti sa stavom 4. člana 29. [Pravo na Slobodu i Sigurnost] Ustava, u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP..
2. Ja se u potpunosti slažem sa pravnom analizom većine sudija ovog Suda osnovnim načelima i zaključkom da je osporeno rešenje povredilo prava podnosioca zahteva iz člana 29 Ustava i člana 5 EKLJP. Međutim ja se ne slažem sa zaključkom i dispozitivom ove presude.
3. Ja smatram da je ispravna analiza većine sudija da od dana 31. maja 2022. godine, kada je Apelacioni sud je rešenjem [PN1 br. 704/2022] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio rešenje [2022:19820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. Godine, došlo do povrede prava podnosioca zahteva i da se isti od ovog dana nalazi u protiv ustavnom pritvoru.
4. Dalje, Ja smatram da su sva rešenja o produženju pritvora koja su doneta naknadno takođe doneta u suprotnosti sa ustavnim garancijama iz člana 29 Ustava i člana 5 EKLJP što je manje više i u presudi konstatovano.
5. Rekavši to ja smatram da je Sud morao da stavi van pravne snage sve odluke redovnih sudova koje nisu u saglasnosti sa ustavom i zaključcima same presude, jer je nelogično zaključiti da je podnosiocu zahteva povređeno jedno od najosnovnih prava zagaranovanih Ustavom odnosno . [Pravo na Slobodu i Sigurnost] a da se podnosilac zahteva nalazi u protiv Ustavnom pritvor i da taj protivustavni pritvor traje duže od godinu dana. Pritom da odluke za koje je sam Sud konstatovao da su protiv ustavne ostavi na pravnoj snazi, a samog podnosioca zahteva u protivustavnom pritvoru na ovaj način i sam sud bez obzira što je konstatovao povredu Ustavnih prava ne čini ništa da tu povredu izleči i prekine jednu protiv ustavnu situaciju.
6. Na osnovu činjeničnog stanja predstavljenog u samoj presudi i zaključaka same presude nesporno je da su podnosiocu zahteva povređena ustavom zagaranovana prav iz člana 29 Ustava i člana 5 EKLJP i to sledećim rešenjima 1) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 15. jula 2022. godine, 2) rešenje [PN1 br. 958/2022] Apelacionog suda de 29. jula 2022. godine, 3) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 12. avgusta 2022. godine, 4) rešenje [PN1. br. 1109/2022]Apelacionog sud od 5. septembra 2022. godine, 5), rešenje [2022:019280] Osnovnog sud od 13. septembra 2022. godine.
7. Ponavljam da je osnovni cilj člana 5 je da spreči proizvoljno ili neopravdano lišenje slobode (McKay protiv Ujedinjenog Kraljevstva [Vv], st. 30). Pravo na slobodu i bezbednost ličnosti je od najvećeg značaja u „demokratskom društvu“ u smislu Konvencije (Medvedyev i drugi protiv Francuske [Vv], st. 76; Ladent protiv Poljske, st. 45, od 18. marta 2008)

8. Da bi zadovoljavalo zahtev vezan za zakonitost, lišenje slobode mora biti „u skladu sa zakonom propisanim postupkom“. To znači da lišenje slobode mora biti u skladu sa materijalnim i procesnim pravilima nacionalnog zakonodavstva (Del Río Prada protiv Španije [Vv], st. 125) ili međunarodnog prava, gde je to primereno (vidi, između ostalog, presude u predmetima Medvedyev i drugi protiv Francuske [Vv], st. 79; Toniolo protiv San Marina i Italije, st. 46). Na primer, Sud je utvrdio povredu člana 5 jer vlasti nisu podnele zahtev za produženje pritvora u roku propisanom zakonom (G.K. protiv Poljske, st. 76).
9. Kada je u pitanju lišenje slobode, naročito je važno da bude zadovoljeno opšte načelo pravne izvesnosti. Stoga je od presudnog značaja da su uslovi za lišenje slobode jasno utvrđeni u domaćem zakonodavstvu i da je sâm zakonodavstvo predvidljivo sa stanovišta primene, kako bi se ispunio standard „zakonitosti“ koji postavlja Konvencija, jer je to standard koji iziskuje da celo zakonodavstvo bude dovoljno precizno kako bi omogućilo licu – po potrebi, i uz odgovarajuće savete – da predvidi, u meri u kojoj je to razumno u datim okolnostima, posledice koje određena radnja može podrazumevati (vidi, između ostalog, nedavne presude u predmetima *Del Río Prada protiv Španije* [Vv], st. 125; *Creangă protiv Rumunije*, st. 120; i *Medvedyev i drugi protiv Francuske* [Vv], st. 80).
10. Pored toga želim da naglasim još jednu bitnu činjenicu, a to je, da je ESLjP u svojoj praksi zaključio da poštovanje člana 5. stav 3. EKLJP zahteva da sudska vlast preispita sva pitanja u vezi s pritvorom, te da odluku o pritvoru donese pozivajući se na objektivne kriterije predviđene zakonom. Pri tome je postojanje osnovane sumnje da je lice lišeno slobode počinilo krivično delo koje mu se stavlja na teret *conditio sine qua non* za određivanje ili produženje pritvora, ali to nakon određenog vremena nije dovoljno, već se mora proceniti da li za pritvor postoje relevantni i dovoljni razlozi (vidi, ESLjP, *Trzaska protiv Poljske*, presuda od 11. jula 2000. godine, aplikacija broj 25792/94, stav 63). Ustavni sud, takođe, ukazuje na praksu ESLjP, koji je zaključio da je pri odlučivanju o opravdanosti određivanja i produžetka pritvora, osumnjičenom ili optuženom težina krivičnog dela koje mu se stavlja na teret, svakako, relevantan element za odlučivanje. Zbog toga, ESLjP prihvata da ozbiljnost optužbi i težina zaprećene kazne predstavljaju inicijalni rizik koji nadležni organi mogu opravdano uzeti u obzir. Međutim, ESLjP je, istovremeno, naglasio da ozbiljnost i težina optužbi ne mogu biti argument koji, sam po sebi, može opravdati produženje pritvora (vidi, ESLjP, *Ilijkov protiv Bugarske*, presuda od 26. jula 2001. godine, aplikacija broj 33977/96, st. 80-81).
11. Pri ovakvom stanju stvari, ne mogu da prihvatiti argumente koje su redovni sudovi u odlukama konstantno navodili, pri čemu su određivanje pritvora, a kasnije i produžetak objašnjavali činjenicom, između ostalog, „*da postoji opasnost da podnosilac lično ili posredno pokuša da izvrši uticaj na svedoke ili eventualne saučesnike*“. Naime, samo postojanje pretpostavki da bi takvo postupanje podnosioca zahteva bilo moguće nije dovoljno, jer sud ne može samo pretpostaviti takvu mogućnost, već mora imati argumente da postoje neke objektivne okolnosti ili konkretne i argumentovane radnje i postupci koji bi bili valjan pravni osnov za određivanje pritvora, a kasnije i osnov da se on produžava.
12. U takvim okolnostima mišljenja sam da su redovni sudovi propustili da preciznije i konkretnije obrazlože na čemu zasnivaju svoj zaključak da će podnosilac zahteva uticati ili pokušati da utiče na svedoke i eventualne saizvršioce, a naročito na svedoke koji su već u fazi postupka saslušani i dali izjave, kao ni objašnjenje kojim se razjašnjava zašto smatraju da se samo merom pritvora, kao procesnom merom koja najteže pogađa optuženog, može ostvariti cilj, i ako je to zahtev člana 5 stava 3 EKLJP.

13. S tim u vezi želim posebno da naglasim da je članom 22 Ustava propisano, između ostalog da se prava i slobode određene u Evropskoj konvenciji i njenim protokolima direktno primenjuju u Republici Kosovo, te da imaju prioritet nad svakim drugim zakonom. Na taj način je utvrđena ustavna obaveza svih sudova da u postupcima koje vode i odlukama koje donose u okviru svoje nadležnosti primenjuju standarde ljudskih prava i osnovnih sloboda, na šta je dodatno ukazano i članom 53 Ustava, a što po mome mišljenju tu obavezi redovni sudovi u konkretnom slučaju nisu ispunili. Na osnovu svega gore rečenog ja se SLAŽEM SE sa stavom većine DA UTVRDI da rešenje [Pn1. br. 704/2022] od 31. maja 2022. godine Apelacionog suda Kosova nije u saglasnosti sa stavom 4. člana 29. [Pravo na Slobodu i Sigurnost] Ustava, u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) Evropske konvencije o ljudskim pravima
14. Na kraju analize člana 29 Ustava i člana 5 EKLJP Ja SMATRAM DA je e sud morao DA PROGLASI ništavnima rešenje [Pn1. br. 704/2022] od 31. maja 2022. godine Apelacionog suda Kosova , takođe sud je morao DA PROGLASITI ništavnim sledeća rešenja 1) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 15. jula 2022. godine, 2) rešenje [PN1 br. 958/2022] Apelacionog suda de 29. jula 2022. godine, 3) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 12. avgusta 2022. godine, 4) rešenje [PN1. br. 1109/2022]Apelacionog sud od 5. septembra 2022. godine, 5), rešenje [2022:019280] Osnovnog sud od 13. septembra 2022. godine . To jest sva naknadna rešenja kojima je podnosilac zahteva držan u protiv Ustavan pritvor u skladu sa pravnom analizom i zaključcima presude.

(II) Što se tiče navoda podnosioca u vezi povrede zagarantovanih prava iz člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi za članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP),

15. Što se tiče navoda podnosioca u vezi povrede zagarantovanih prava iz člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi za članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP), podsećam da je osnovni navod podnosioca zahteva da nijednom jedinom rečju Apelacioni Sud Kosova u rešenju [PN1 br. 704/2022] od 31.05.2022. godine se nije osvrnuo na argumente koje smo izneli u žalbi u vezi kršenja esencijalnih prava moga branjenika.
16. Podsećam da je ne utvrđenog datuma, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv rešenja [2022:19820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine, zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka i krivičnog zakona, pogrešne primene materijalnog prava i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja. Podnosilac zahteva je svojom žalbom naveo da je došlo do povrede člana 29. Ustava, zbog toga što se na osnovu člana 188. (Postupak za određivanje sudskog pritvora) ZKPRK-a, lice koje se nalazi u pritvoru može zadržati najviše jedan (1) mesec od dana kada je uhapšeno i na osnovu člana 190. (Vremensko ograničenje sudskog pritvora) ZKPRK-a pre podizanja optužnice mera sudskog pritvora ne može biti duža od četiri (4) meseca ako se postupak vodi za krivično delo koje je “kažnjivo kaznom zatvora manjom od pet godina”.
17. Dana 31. maja 2022. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PN1 br. 704/2022] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio rešenje [2022:19820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine.
18. U obrazloženju svog rešenja Apelacionog suda od 31. maja 2022. godine, koji je naglasio da iz izvedenih dokaza postoji osnovana sumnja da je podnosilac zahteva izvršio krivično delo, jer je “na osnovu dogovora primio iznos od 80.000 € od investitora [L.D.], kako bi

ga predao [B.N.], kako bi obezbedio investitoru šest dozvola u dogovoru sa okrivljenim [B.N.] i radi pokrića radnji okrivljenog [B.N.], za izgradnju kuće na njegovo ime, ali su to zapravo vikendice [B.N.] u suprotnosti sa Zakonom o izgradnji i Zakonom o Nacionalnom parku "Šari 2" kao i Nacionalnom parku "Šari".

19. Apelacioni sud je dalje naveo da postoji zakonski osnov za produženje pritvora u skladu sa članom 187. ZKPRK-a zbog toga što bi "okrivljeni", ukoliko bi se našli na slobodi, "mogli da utiču jedan na drugog kao saučesnik ili da utiču na [...] nekoliko njih [koji se] nalaze u bekstvu, [...] kao i opasnost od uticaja na [...] četrdeset (40) svedoka". Nadalje, Apelacioni sud je ocenio da je Osnovni sud pravilno utvrdio da postoji zakonski osnov prema članu 187. stav 1. pod stavovi 1.1 i 1.2 tačka 1.2.3 ZKPRK-a, uzimajući u obzir način na koji su okrivljeni izvršili krivično delo zloupotrebom službenog položaja, odnosno primanjem i davanjem većih novčanih iznosa u vidu mita, što predstavlja opštu opasnost od ponavljanja krivičnog dela.
20. Dana 13 i 29. juna 2022. godine, podnosilac je dopunio svoj zahtev Sudu kojim osporava rešenje [2022:19820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine i rešenje [PN1 br. 704/2022] Apelacionog suda od 31. maja 2022. godine.

Sudski postupak za produženje mere pritvora nakon što je zahtev podnosioca podnesen Sudu.

21. Dana 15. jula 2022. godine, Osnovni sud je rešenjem [2022:019280] produžio pritvor podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima za još dva (2) meseca, odnosno od 15. jula 2022. do 13. septembra 2022. godine.
22. Ne utvrđenog datuma, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv rešenja [2022:019280] Osnovnog suda sa obrazloženjem da mu je produženjem mere pritvora povređeno pravo zagarantovano članom 29. Ustava i da je produženje pritvora u suprotnosti sa stavom 2. člana 190. ZKPRK-a zbog toga što mera sudskog pritvora, prema njegovim navodima, ne može da bude duža od četiri (4) meseca za krivična dela kažnjiva kaznom zatvora manjom od pet 5 (pet) godina.
23. Dana 25. jula 2022. godine, Apelaciono tužilaštvo Kosova je dopisom [PAR/I. br. 912/22] predložilo Apelacionom sudu da odbije, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih i tražilo da se potvrdi rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 15. jula 2022. godine.
24. Dana 29. jula 2022. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PN1 br. 958/2022] usvojio žalbu podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih i odlučio: **(i)** usvaja se žalba branioca podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih, poništava se rešenje [2022:019820] Osnovnog suda u Uroševcu od 15.07.2022. godine, tako da se predmet vraća istom sudu na ponovno odlučivanje; i **(ii)** podnosilac zahteva i nekoliko drugih okrivljenih ostaju u pritvoru do donošenja nove odluke.
25. U obrazloženju gore navedenog rešenja, Apelacioni sud je ocenio da Osnovni sud nije naveo dovoljno razloga za produženje mere pritvora u smislu stava 3. člana 190. ZKPRK-a. S tim u vezi, Apelacioni sud je naveo da u predlogu tužioca za produženje pritvora nisu precizirane istražne radnje koje su preduzete u periodu od dva (2) meseca, do koje faze je stiglo ispitivanje dokaza ili saslušanje svedoka. Pored toga, Apelacioni sud je utvrdio da gore navedeno rešenje Osnovnog suda nije odgovorilo na navode odbrane i da nije objašnjeno na koji bi način okrivljeni, s obzirom na to da imena svedoka nisu poznata, mogli da utiču na njih.

26. Dana 12. avgusta 2022. godine, Osnovno tužilaštvo je podneskom [PP/I. br. 138/20] obavestilo Osnovni sud o preduzetim istražnim radnjama prilažući kopije pribavljenih dokaza.
27. Dana 12. avgusta 2022. godine, Osnovni sud je u ponovljenom odlučivanju, rešenjem [2022:019280], produžio pritvor podnosiocu zahteva do 13. septembra 2022. godine.
28. Ne utvrđenog datuma, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv rešenja [2022:019280] Osnovnog suda od 12. avgusta 2022. godine.
29. Dana 2. septembra 2022. godine, Osnovno tužilaštvo je zahtevom [PPI. br. 138/20] tražilo produženje roka istrage protiv okrivljenih za još 6 (šest) meseci u skladu sa stavom 2. člana 159 [Rokovi istrage] ZKPRK-a.
30. Dana 5. septembra 2022. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PN1. br. 1109/2022], odbio žalbu podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih i potvrdio rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 12. avgusta 2022. godine.
31. Dana 9. septembra 2022. godine, Osnovni sud je rešenjem [2022:019820] usvojio zahtev Osnovnog tužilaštva za produženje istrage za vremenski period od 6 (šest) meseci.
32. Dana 9. septembra 2022. godine, Osnovno tužilaštvo je podneskom [PP/I. br. 138/20] podnelo Osnovnom sudu predlog za produženje pritvora prema podnosiocu zahteva za još 2 (dva) meseca.
33. Dana 13. septembra 2022. godine, Osnovni sud je rešenjem [2022:019280] produžio pritvor podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima za još dva (2) meseca, odnosno od 13. septembra 2022. do 11. novembra 2022. godine.
34. Na osnovu ovakvog činjeničnog stanja nesporno je da je podnosilac zahteva držan u protiv ustavnom pritvoru najmanje od 31 maja 2022 godine pa sve do 11 novembra 2022 godine. I da redovno sudovi nisu niti jednom rečju obrazložili glavne navode podnosioca zahteva a ticali su se protiv Ustavnog držanja u pritvor samog podnosioca.

A. Ocena navoda o nepostojanju obrazložene odluke

(i) Opšta načela u pogledu prava na obrazloženu odluku

35. Jemstva utvrđena u članu 6. stav 1. EKLJP obuhvataju i obavezu sudova da navedu dovoljna obrazloženja svojih odluka (vidi, predmet ESLJP-a H. protiv Belgije, br. 8950/80, presuda od 30. novembra 1987. godine, stav 53). Obrazložena odluka pokazuje strankama da je njihov predmet zaista razmotren.
36. Iako domaći sud ima određeno unutrašnje polje slobodne procene kada je reč o prihvatanju argumenata i odlučivanju o prihvatljivosti dokaza, on je u obavezi da svoje postupke opravda tako što će obrazložiti sve svoje odluke (vidi, predmete ESLJP-a Suominen protiv Finske, br. 37801/97, presuda od 24. jula 2003. godine, stav 36; kao i predmet Carmel Saliba protiv Malte, br. 24221/13, presuda od 24. aprila 2017. godine, stav 73).
37. Niži sud ili organ vlasti, zauzvrat, moraju dati takve razloge i obrazloženja koji omogućavaju strankama da efikasno i delotvorno iskoriste svako postojeće pravo na žalbu (vidi predmet ESLJP-a Hirvisaari protiv Finske, br. 49684/99, presuda od 25. decembra 2001. godine, stav 30).

38. Član 6. stav 1. obavezuje sudove da obrazlože svoje odluke, ali se on ne može tumačiti u tom smislu da nalaže da sud iscrpno odgovori na svaki izneti argument (vidi, predmet ESLJP-a Van de Hurk protiv Holandije, br. 16034/90, presuda od 19. aprila 1994. godine, stav 61; García Ruiz protiv Španije, br. 30544/96, presuda od 29. januara 1999. godine, stav 26; Perez protiv Francuske, br. 47287/99, presuda od 12. februara 2004. godine, stav 81).
39. Od prirode same odluke koju sud donosi zavisi da li je Sud dužan da je obrazloži i o tome se može odlučivati samo u svetlu okolnosti datog predmeta: neophodno je da se, inter alia, uzmu u obzir različite vrste podnesaka koje stranka može da podnese sudu, kao i razlike koje postoje između pravnih sistema država u pogledu zakonskih odredaba, običajnih pravila, pravnih stanovišta i prezentiranja i izrade presuda (vidi predmete ESLJP-a Ruiz Torija protiv Španije, br. 18390/91, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 29; Hiro Balani protiv Španije, br. 18064/91, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 27).
40. Međutim, ako je podnesak jedne stranke odlučujući za ishod postupka, on zahteva da se na njega konkretno i neodložno odgovori (vidi predmete ESLJP-a Ruiz Toria protiv Španije, gore citiran, stav 30; Hiro Balani protiv Španije, gore citiran, stav 28).
41. Stoga su sudovi dužni:
- (a) da ispitaju najvažnije argumente stranaka (vidi predmete ESLJP-a *Buzescu protiv Rumunije*, br. 61302/00, presuda od 24. avgusta 2005. godine, stav 67; *Donadze protiv Gruzije*, br. 74644/01, presuda od 7. juna 2006. godine, stav 35), i
 - (b) da s posebnom pažnjom i revnošću ispitaju zahteve koji se tiču prava i sloboda zagarantovanih Ustavom, EKLJP i protokolima uz nju (vidi predmete ESLJP-a: *Fabris protiv Francuske*, 16574/08, presuda od 7. februara 2013. godine, stav 72; *Wagner i JMWL protiv Luksemburga*, br. 76240/01, presuda od 28. juna 2007. godine, stav 96).
42. Član 6. stav 1. ne nalaže da Vrhovni sud pruži iscrpnije obrazloženje onda kada jednostavno primenjuje određenu zakonsku odredbu o pravnom osnovu za odbacivanje žalbe zato što ta žalba nema izgleda za uspeh (vidi predmete ESLJP-a Burg i drugi protiv Francuske, br. 34763/02, odluka od 28. januara 2003. godine; Gorou protiv Grčke (br. 2), br. 12686/03, odluka od 20. marta 2009. godine, stav 41).
43. Slično tome, u predmetu u kome se radi o zahtevu da se odobri da se izjavi žalba, što je preduslov za postupak pred višim sudom, kao i za moguće donošenje presude, član 6. stav 1. ne može da se tumači u tom smislu da nalaže da se iscrpno obrazloži odluka kojom se odbacuje zahtev za izjavljivanje žalbe (vidi predmete ESLJP-a Kukkonen protiv Finske (br. 2), br. 47628/06, presuda od 13. aprila 2009. godine, stav 24; Bufferne protiv Francuske, br. 54367/00, odluka od 26. februara 2002. godine).
44. Osim toga, kada odbije žalbu, apelacioni sud može, u načelu, jednostavno da prihvati obrazloženje odluke koje je naveo niži sud (vidi predmet ESLJP-a García Ruiz protiv Španije, citiran gore, stav 26; nasuprot tome vidi, Tatishvili protiv Rusije, br. 1509/02, presuda od 9. jula 2007. godine, stav 62). Međutim, pojam pravičnog postupka podrazumeva da se domaći sud koji je za svoje odluke naveo šturo obrazloženje, bilo tako što je ponovio obrazloženja koja je prethodno dao niži sud ili na neki drugi način, u stvari bavio bitnim pitanjima u okviru svoje nadležnosti, što znači da nije jednostavno i bez dodatnog truda prihvatio zaključke koje je doneo niži sud (vidi predmet ESLJP-a Helle protiv Finske, br. (157/1996/776/977), presuda od 19. decembra 1997. godine, stav 60).

Taj zahtev je utoliko važniji ukoliko stranka u sporu nije imala mogućnost da svoju argumentaciju iznese usmeno u postupku pred domaćim sudom.

45. Međutim, apelacioni sudovi (u drugom stepenu) koji imaju nadležnost da odbace neosnovane žalbe i da rešavaju činjenična i pravna pitanja u parničnom postupku, dužni su da obrazlože zbog čega su odbili da odlučuju o žalbi (vidi predmet ESLJP-a Hansen protiv Norveške, br. 15319/09, presuda od 2. januara 2015. godine, stavovi 77–83).
46. Osim toga, ESLJP nije utvrdio da je povređeno pravo u predmetu u kome nije dato konkretno izjašnjenje o tvrdnji koja se odnosila na jedan nebitan aspekt predmeta, to jest na nedostatak potpisa i pečata, što je greška više formalne nego materijalne prirode i ta greška je odmah ispravljena (vidi predmet ESLJP-a Mugoša protiv Crne Gore, br. 76522/12, presuda od 21. septembra 2016. godine, stav 63).

(ii) Primena opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja

47. Povodom navoda o obrazloženoj odluci, podsećam da je glavni navod podnosioca zahteva tokom celog postupka osporavanja svih rešenja o produženju pritvora bio da postoji povreda bitnih povreda odredaba krivičnog postupka i krivičnog zakona, pogrešne primene materijalnog prava i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja. Podnosilac zahteva je svojom žalbom naveo da je došlo do povrede člana 29. Ustava, zbog toga što se na osnovu člana 188. (Postupak za određivanje sudskog pritvora) ZKPRK-a, lice koje se nalazi u pritvoru može zadržati najviše jedan (1) mesec od dana kada je uhapšeno i na osnovu člana 190. (Vremensko ograničenje sudskog pritvora) ZKPRK-a pre podizanja optužnice mera sudskog pritvora ne može biti duža od četiri (4) meseca ako se postupak vodi za krivično delo koje je “kažnjivo kaznom zatvora manjom od pet godina”.
48. Sa napred navedenog, ocenjuje da redovni sudovi nisu dali objašnjenje za centralne navode u slučaju podnosioca zahteva, kako se to zahteva procesnim garancijama iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP, uključujući i preciziranje ispunjenosti kriterijuma utvrđenih članom i na osnovu članom 190. (Vremensko ograničenje sudskog pritvora) ZKPRK-a pre podizanja optužnice mera sudskog pritvora ne može biti duža od četiri (4) meseca ako se postupak vodi za krivično delo koje je “kažnjivo kaznom zatvora manjom od pet godina”.
49. Drugim rečima, redovni sudovi u svojim rešenjima o produženju pritvora nisu objasnili:
 - (i) član 190. (Vremensko ograničenje sudskog pritvora) ZKPRK-a pre podizanja optužnice;
 - (ii) nisu dali obrazloženje za meru sudskog pritvora koja ne može biti duža od četiri (4) meseca ako se postupak vodi za krivično delo koje je “kažnjivo kaznom zatvora manjom od pet godina”.
50. S obzirom na to da podnosilac zahteva nije primio odgovor na suštinske navode, ocenjujem da osporeno rešenje [Pn1. br. 704/2022] od 31. maja 2022. godine Apelacionog suda Kosova ne pruža garancije sadržane u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP koje uključuju obavezu da sudovi daju dovoljno razloga za svoje odluke (vidi predmet ESLJP-a H. protiv Belgije, gore citiran, stav 53; vidi i slučajeve Suda KI230/19, podnosilac Albert Rakipi, gore citiran, stav 139 i KI87/18, podnosilac IF Skadiforsikring, gore citiran, stav 44 i slučaj KI202/21, podnosilac Kelkos Energy D.O.O., gore citiran, stav 134).
51. Podsećam da je ESLJP u svojoj konsolidovanoj sudskoj praksi utvrdio da sudovi sa apelacionom nadležnošću ne moraju da daju detaljno obrazloženje u slučajevima kada

se slažu sa obrazloženjem koje su dali prvostepeni sudovi, uprkos činjenici da i ona takođe moraju biti dovoljno obrazložena (vidi predmet ESLJP-a Garcia Ruiz protiv Španije, gore citiran, stav 31). Međutim, u okolnostima slučaja koji se razmatra, primećujem da je Apelacioni sud samo potvrdio rešenja nižestepenih sudova, uvažavajući i njihovo stanovište i obrazloženje u tim rešenjima.

52. Shodno tome, uzimajući za osnovu da ni Apelacioni sud nije ispitao navode podnosioca zahteva, koje navode je on iznosio i pred Osnovnim sudom, ocenjujem da suštinski kriterijumi prava na obrazloženu odluku-na jedan ili drugi način-utvrđuju da je Apelacioni sud imao obavezu da odgovori na centralne navode podnosioca zahteva, a ne da ih mimoide u potpunosti ili da odgovori samo na neke od njih samo kratkim i uopštenim obrazloženjem (vidi, mutatis mutandis, slučaj KI202/21, podnosilac Kelkos Energy D.O.O., gore citiran, stav 135).
53. Sa napred navedenog, Sud ponovo naglašava da je Apelacioni sud imao za obavezu da odgovori na suštinska pitanja podnosioca zahteva, što se u okolnostima konkretnog slučaja nije desilo.
54. Na kraju, Sud ponovo naglašava da procesna pravičnost zahteva da se na suštinske navode koje su iznele stranke pred redovnim sudovima mora adekvatno odgovoriti- posebno ako se tiču odlučujućih navoda koji se u konkretnom slučaju odnose na odlučujuće činjenice i zakonske uslove u vezi sa dozvoljavanjem odlaganja izvršenja odluka Ministarstva (vidi slučaj Suda KI202/21, Kelkos Energy D.O.O., gore citiran, stav 140).
55. Dalje konstatujem da na glavne navode podnosioca zahteva nije odgovoreno ni naknadnim rešenjima kojima je podnosiocu zahteva produžavan pritvor i to sledećim rešenjima 1) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 15. jula 2022. godine, 2) rešenje [PN1 br. 958/2022] Apelacionog suda de 29. jula 2022. godine, 3) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 12. avgusta 2022. godine, 4) rešenje [PN1. br. 1109/2022]Apelacionog sud od 5. septembra 2022. godine, 5), rešenje [2022:019280] Osnovnog sud od 13. septembra 2022. godine . Pa samim tim konstatujem da ova rešenja o produženju pritvora ne pružaju garancije sadržane u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP koje uključuju obavezu da sudovi daju dovoljno razloga za svoje odluke (vidi predmet ESLJP-a H. protiv Belgije, gore citiran, stav 53; vidi i slučajeve Suda KI230/19, podnosilac Albert Rakipi, gore citiran, stav 139 i KI87/18, podnosilac IF Skadiforsikring, gore citiran, stav 44 i slučaj KI202/21, podnosilac Kelkos Energy D.O.O., gore citiran, stav 134).
56. Na osnovu svega gore rečenog ja SMATRAM DA je sud trebao DA UTVRDI da rešenje [Pn1. br. 704/2022] od 31. maja 2022. godine Apelacionog suda Kosova nije u saglasnosti sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi za članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP),
57. Takođe Ja SMATRAM DA je sud trebao DA UTVRDI da sledeća rešenja 1) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 15. jula 2022. godine, 2) rešenje [PN1 br. 958/2022] Apelacionog suda de 29. jula 2022. godine, 3) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 12. avgusta 2022. godine, 4) rešenje [PN1. br. 1109/2022]Apelacionog sud od 5. septembra 2022. godine, 5), rešenje [2022:019280] Osnovnog sud od 13. septembra 2022. godine nisu u saglasnosti sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi za članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP),
58. Na kraju analize člana 31 Ustava i člana 6 EKLJP Ja SMATRAM DA je e sud morao DA PROGLASI ništavnima rešenje [Pn1. br. 704/2022] od 31. maja 2022. godine Apelacionog suda Kosova , takođe sud je morao DA PROGLASITI ništavnim sledeća

rešenja 1) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 15. jula 2022. godine, 2) rešenje [PNi br. 958/2022] Apelacionog suda de 29. jula 2022. godine, 3) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 12. avgusta 2022. godine, 4) rešenje [PNi. br. 1109/2022]Apelacionog sud od 5. septembra 2022. godine, 5), rešenje [2022:019280] Osnovnog sud od 13. septembra 2022. godine . To jest sva naknadna rešenja kojima je podnosilac zahteva držan u protiv Ustavan pritvor u skladu sa pravnom analizom i zaključcima presude.

(III) Što se tiče zahteva za privremenu meru

59. Podsećam da je podnosilac podneo i zahtev za uvođenje privremene mere, kojim je tražio da se mera pritvora ukine kako bi se tokom krivičnog postupka protiv njega branio sa slobode.
60. Sud je zaključio da je podnosiocjev zahtev prihvatljiv. Shodno tome, a u skladu sa stavom 1. člana 27. (Privremene mere) Zakona i pravilom 57. (Donošenje odluke o privremenim merama) Poslovnika, zahtev za uvođenje privremene mere je bespredmetan i kao takav se odbija.
61. Ja se u potpunosti ne slažem sa ovakvim zaključkom suda jer zahtev podnosioca nikako ne može biti bespredmetan sve dok se podnosilac zahteva nalazi u pritvoru što je u ovom slučaju činjenično stanje.
62. Posebno se ne slažem jer je sud već utvrdio da je produženje pritvora podnosiocu zahteva urađeno na protiv ustavan način uz odluku suda da DA PROGLASI da rešenje [Pni. br. 704/2022] od 31. maja 2022. godine Apelacionog suda Kosova nije u saglasnosti sa stavom 4. člana 29. [Pravo na Slobodu i Sigurnost] Ustava, u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
63. Postavlja se pitanje kada će to sud uvesti privremenu meru ako neće u situaciji gde je sud utvrdio da je pritvor u kome se podnosilac zahteva nalazi protiv ustavan i da je povređen član 29 Ustava i član 5 EKLJP , a da se podnosilac zahteva i dalje na protiv ustavan način drži u pritvor.
64. Ja se kao sudija pojedinac ne slažem sa stavom da sud ne uvede privremenu meru smatram da je sud morao da ova i svaku drugu presudu koja se tiče pritvorskih predmeta odnosno predmeta gde se podnosilac zahteva nalazi u pritvoru, kao i gde podnosilac zahteva traži uvođenje privremene da postupa sa velikom dozom hitnosti i da presuda ili privremena mera moraju da se donesu u najdužem roku od 6 (šest) meseci. Da je Sud za ovo sposoban da presude donese u veoma kratkom roku Sud je pokazao u predmetima KO54-20 gde je podnosilac zahteva bio Predsednik Republike Kosovo i KO61-20 gde je podnosilac zahteva bio Uran Ismaili i 29 drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo. Oba ova predmeta Sud je rešio u roku kraćem od 30 dana..
65. Smatram da pošto je zahtev podnosioca zahteva pokretao pitanje povrede zagarantovanih prava iz stavom 4. člana 29. [Pravo na Slobodu i Sigurnost] Ustava, u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP kao i da je podnosilac zahteva zahtevao uvođenje privremene mere, Ja smatram da je Sud bio u obavezi da na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava koji obavezuje Sud primeni standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima treba da tumači prava i osnovne slobode koje su zagarantovane Ustavom.
66. Polazeći od ovoga i jednoglasnog zaključka Suda da je predmet KI55-22 prihvatljiv za razmatranje a u skladu sa praksom ESLJP koja obavezuje Ustavni sud Kosova , Ja smatram da je Sud morao ili da donese presudu po hitnom postupku ili da uvede

privremenu meru otkloni opasnost od daljih povreda ustavom zagarantovanih najvažnih Ustavnih prava.

67. Podsećam da upravo ESLJP predmetima koji se tiču deportacije lica, izbornih predmeta, predmeta u vezi sa izručenja lica i kao i predmeta gde se podnosilac zahteva nalaze u pritvoru daje ovakav prioritet da su ovo vrste predmeta u kojima ESLJP uvodi obavezno privremene mere ako prilikom preliminarnog pregleda zahteva sud zaključi da predmet može biti prihvatljiv i da postoji povreda.
68. Sud posebno hitno morao da postupa od 20 jula 2022 godine kada je zastupnik podnosioca zahteva podneo zahtev za brže odlučivanje predmeta pa do 30 januara 2023 godine kada se sud obratio Vrhovnom sudu za dobijanje dodatnih informacija, Sud je u periodu dužem od 6 (šest) meseci imao predmet u stanju mirovanja i nije postupao sa neophodnom dozom hitnosti koju predmeti u kojima je podnosilac zahteva u pritvoru i koji je zahtevao uvođenje privremene mere zahtevaju a posebno ako je podnosilac zahteva preko svog advokata zahtevao hitnost u postupanju predmetom.
69. Sud u ovom periodu nije primio nikakve nove informacije zahtevao mišljenja ili preduzeo bilo koju radnju koja bi uticala na tok postupka, u ovom periodu morali smo uključujući i mene po hitnom postupku da pribavimo neophodne informacije i da damo mnogo veći napor da uradimo kvalitetnu pravnu analizu predmeta i predmet rešimo mnogo ranije ili da odmah donesemo odluku o privremenoj meri ukoliko smo smatrali da je zahtev kompleksan za brzo odlučivanje.
70. Na ovaj način bi smo izbegli protivustavno zadržavanje jednog fizičkog lica i kršenje njegovih osnovnih ljudskih prava, takođe upotrebili bi smo privremenu meru upravu u svrhu zbog koje je ona i predviđena da se spreči nenadoknativa šteta koja može nastupiti po podnosioca. Ako se Sud u ovakvim slučajevima ne odluči za uvođenje privremene mere onda se postavlja pitanje koji su to onda slučajevi u kojima je privremena mera opravdana.
71. Istovremeno Sud bi brzim rešavanjem ovog predmeta kao i svakog drugog predmeta gde se podnosilac zahteva nalazi u pritvoru značajno doprineli pravnoj sigurnosti i smanjili neizvesnost u vezi prava samih podnosilaca zahteva.
72. Zbog svega gore iznesenog smatram da je Sud morao da nađe načina da ovaj predmet kao i svakog drugog predmeta gde se podnosilac zahteva nalazi u pritvoru i zahteva uvođenje privremene mere reši u vremenskom okviru ne dužem od 6 (šest) meseci, ili da Sud odmah uvede privremenu meru i spreči nenadoknativa šteta koja može nastupiti po podnosioca.
73. Takođe Ja SMATRAM DA je sud trebao DA UVEDE privremenu meru naloži redovnim sudovima da u skladu sa zaključcima presude ODMAH ukine protiv ustavan pritvor i isti zameni nekom blažom merom obezbeđivanja prisustva okrivljenog u krivičnom postupku.

(IV) Zaključak u vezi sa navodnim povredama prava podnosioca zahteva

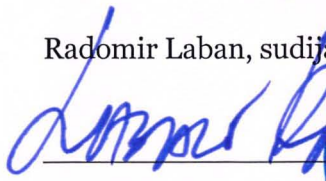
74. Na osnovu gore navedenog, i uzimajući u obzir razmatranja tvrdnji podnosioca u njegovom zahtevu:

I. SLAŽEM SE sa mišljenjem većine **DA PROGLASI** zahtev prihvatljivim;

- II. **SLAŽEM SE** sa mišljenjem većine **DA UTVRDI** da rešenje [Pn1. br. 704/2022] od 31. maja 2022. godine Apelacionog suda Kosova nije u saglasnosti sa stavom 4. člana 29. [Pravo na Slobodu i Sigurnost] Ustava, u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) Evropske konvencije o ljudskim pravima
- III. **NE SLAŽEM SE** sa mišljenjem većine **DA ODBIJE** zahtev za uvođenje privremene mere
- IV. **SMATRAM DA** je sud trebao **DA UTVRDI** da su sledeća rešenja 1) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 15. jula 2022. godine, 2) rešenje [PN1 br. 958/2022] Apelacionog suda de 29. jula 2022. godine, 3) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 12. avgusta 2022. godine, 4) rešenje [PN1. br. 1109/2022]Apelacionog sud od 5. septembra 2022. godine, 5), rešenje [2022:019280] Osnovnog sud od 13. septembra 2022. godine . nisu u saglasnosti sa stavom 4. člana 29. [Pravo na Slobodu i Sigurnost] Ustava, u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) Evropske konvencije o ljudskim pravima
- V. **SMATRAM DA** je sud trebao **DA UTVRDI** da rešenje [Pn1. br. 704/2022] od 31. maja 2022. godine Apelacionog suda Kosova nije u saglasnosti sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi za članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP),
- VI. **SMATRAM DA** je sud trebao **DA UTVRDI** da sledeća rešenja 1) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 15. jula 2022. godine, 2) rešenje [PN1 br. 958/2022] Apelacionog suda de 29. jula 2022. godine, 3) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 12. avgusta 2022. godine, 4) rešenje [PN1. br. 1109/2022]Apelacionog sud od 5. septembra 2022. godine, 5), rešenje [2022:019280] Osnovnog sud od 13. septembra 2022. godine nisu u saglasnosti sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi za članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP),
- VII. **SMATRAM DA** je e sud morao **DA PROGLASI** ništavnima rešenje [Pn1. br. 704/2022] od 31. maja 2022. godine Apelacionog suda Kosova , takođe sud je morao **DA PROGLASITI** ništavnim sledeća rešenja 1) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 15. jula 2022. godine, 2) rešenje [PN1 br. 958/2022] Apelacionog suda de 29. jula 2022. godine, 3) rešenje [2022:019280] Osnovnog suda od 12. avgusta 2022. godine, 4) rešenje [PN1. br. 1109/2022]Apelacionog sud od 5. septembra 2022. godine, 5), rešenje [2022:019280] Osnovnog sud od 13. septembra 2022. godine .
- VIII. **SMATRAM DA** je sud trebao **DA UVEDE** privremenu meru naloži redovnim sudovima da u skladu sa zaključcima presude **ODMAH** ukine protiv ustavan pritvor i isti zameni nekom blažom merom obezbeđivanja prisustva okrivljenog u krivičnom postupku

Podudarno mišljenje podneo sudija;

Radomir Laban, sudija

Dana 24 maja 2023 godine u Pristini.